

IEP FOURIER EN GILBERT ISBIN

muzikale beeldenstormers

"Noem ons maar muzikale beeldenstormers," merkt de Blankenbergse draailierspeler Iep Fourier tijdens het interview op. Collega muzikant, gitarist en duo partner Gilbert Isbin is claustrofobisch voor muzikale hokjes. In een buitenwijk van het historische Brugge in België, een mooi contrast, zitten twee modernisten. Ze namen een opmerkelijke cd *Avoid a void* op in een ongebruikelijke combinatie: draailier en klassieke gitaar. De muziek is bijzonder en heeft wortels in zowel improvisatie als de traditie. Twee unieke en verschillende muzikanten ook, al is er meer overeenkomst tussen hen dan in eerste instantie gedacht.

Tekst: **Marius Roeting** Foto's: **Wino Evertz**

Gilbert Isbin volg ik al geruime tijd en telkens weer weet de Brugse gitarist me te verbazen met zijn muzikale projecten. Geen enkele cd van hem lijkt op de voorganger. Hij is niet vies van samenwerken met de meest uiteenlopende muzikanten en schuwt geen enkele instrumentcombinatie. Zo werkte hij samen met de Amerikaanse bassisten Cameron Brown en Joe Fonda, violist Jeff Gauthier (USA), met cellist Ernst Reijseger (NL), de Franse tubaïst Michel Godard (F), stemkunstenaar Jaap Blonk (NL), een reeks van gitaristen waaronder recentelijk Sándor Szabó (H), percussionist Chris Joris (B), tablespeler Jatinder Thakur en Hugh Hopper, ooit bassist van Soft Machine. Isbin kun je een avant-gardist noemen, een modernist, maar beter een klankensmid en non-stilist. Hij versmelt stijlen en invloeden: van moderne free jazz tot traditionele muziek van over de hele wereld. Een aantal jaren geleden realiseerde hij een gedurfde cd met eigen, instrumentale bewerkingen van Nick Drake composities. Die bezorgde hem een breder publiek. De laatste cd *Water with a smile* met de Gilbert Isbin-groep is wellicht zijn meest toegankelijke product met een combinatie van Latin, World en jazz.

Iep Fourier kennen de meeste lezers als draailierspeler op het Dranouter folkfestival, waar hij soms tot diep in de nachtelijke uurtjes de barbezoekers ofwel vermaakte met zijn geronk of ze juist uit de slaap hield. Iep groeide uit tot de meest bekende draailierspecialist in Vlaanderen en speelde onder meer dansmuziek met Klakkebusse, maakt deel uit van Olla Vogela en werkte mee aan diverse projecten

van de BRT/VRT rond liedboeken en volksmuziek. Iep maakte een aantal jaren geleden ook een gedurfde en vooral ondergewaardeerde solo-cd die hij *Sound theatre 4* noemde. Centraal staat de improvisatie en het ontdekken van speel- en klankmogelijkheden van de draailier.

Het 'noodlot'

Isbin en Fourier zijn actief in twee verschillende en vrij geïsoleerde muzikale werelden. Toch leek een ontmoeting tussen de twee voorbestemd. Iep: "Onze beide echtgenotes zijn keramisten. Ik had Gilbert een keer ontmoet bij een optreden van hem in theater De Werf in Brugge. Tijdens een opening van een expositie van kunstenaar Pierre de Clerck, een collega van onze vrouwen, verzorgde Gilbert het muzikale gedeelte. We raakten daar aan de praat en toen is het idee ontstaan om samen iets te gaan doen. Het moest zo zijn. We zijn beiden avontuurlijk muzikaal ingesteld en het leidde tot een twintigtal nummers die we in het najaar van 2002 opnamen." Het duurde vervolgens vier jaar voor de cd *Avoid a void* werd uitgebracht. De reden was een ernstige en langdurige ziekte die zich bij Iep rond de opnameperiode openbaarde. Inmiddels is de acute leukemie stabiel. De opnamen waren al kant en klaar, gemixt en gemasterd. Wat restte was een selectie uit de opnamen en een trackvolgorde vast te stellen. Dit voorjaar verscheen dan uiteindelijk de cd met dertien eigen composities, alle geïmproviseerde stukken. Iep Fourier: "De composities gaan uit van een bepaald concept. Dat kan een toonaard zijn of een ritme en we vullen dat aan met diverse ideeën. Zo staat bijvoorbeeld een bepaalde riff vast en daarover improviseren

we. Er staan wat structuren, aanwijzingen op papier. Vergelijk dat maar met de moderne klassieke muziek. De uitwerking gebeurt echter live en kan dus van keer tot keer verschillen. Zoals we nu spelen kunnen we de sfeer van de cd brengen. In feite maken we een impressionistisch portret."

Alle titels zijn door Iep verzonden, maar beide muzikanten hebben een even grote inbreng in de muziekwerken. Gilbert Isbin: "Het zijn louter eigen en eigentijdse composities. We hebben overwogen om wat traditionele of oude composities te bewerken. Zoiets als het arrangeren van werken van de middeleeuwse componist Tielman Susato. Het zal vast wel beter verkopen, maar het paste niet bij de opzet van dit project. Misschien doen we dat later nog eens. De bedoeling is te continueren op langere termijn. Voorlopig eerst met optredens en er zijn wat vage plannen voor nieuwe werken, eventueel met een percussionist er bij. Daar zijn we nog niet uit."

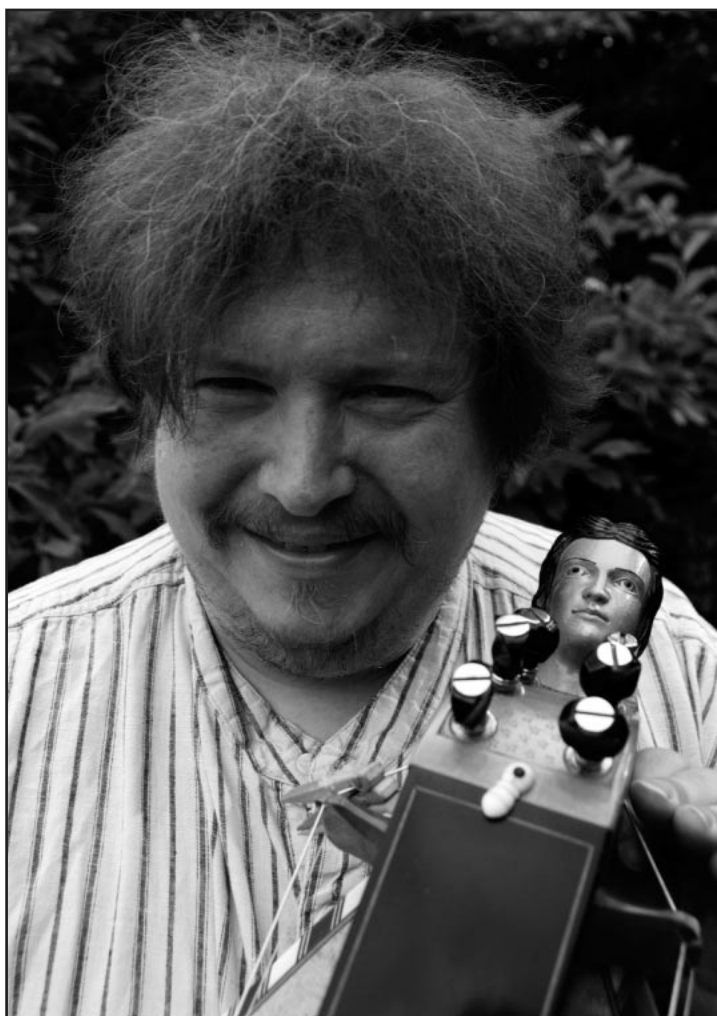
De combinatie van gitaar en draailier is niet gebruikelijk, vooral niet in deze setting. In de volksmuziek komt het gezamenlijk musiceren van de twee instrumenten vaker voor, maar dan altijd als onderdeel van een grotere formatie. En een draailier uit zijn traditionele context vinden we eigenlijk alleen terug bij de grote meesters Valentin Clastrier en Gilles Chabenat. Als we over vernieuwende muziek praten zijn de heren alert. Iep Fourier zegt daarover: "Wij spelen geïmproviseerde muziek met een bepaalde puurheid. We gebruiken twee instrumenten op hun akoestische mogelijkheden. Voor mij is deze cd een verlengde van *Sound theatre 4*. Op die cd staan concepten, op *Avoid a void* is dat verder uitgewerkt

en geconcretiseerd."

Gilbert Isbin typeert de muziek van *Avoid a void* als volgt: "Ik vind de muziek niet vernieuwend, wel organisch. Als men ons vernieuwend vind, akkoord. Maar in vergelijking met de echte vernieuwende muziek zijn wij super toegankelijk. Het is niet onze opzet om grensverleggend te zijn. Inhoudelijk is wat wij brengen niet nieuw. Wij zijn erg melodisch, terwijl bij vernieuwende muziek het dogma melodievermijding is. Er zijn veel meer raakvlakken met de volksmuziek. Die is organisch en heeft een ongeïmiteerd aanpassingsvermogen. De melodieën lenen zich er ook voor om telkens aanpassingen te maken."

Toch zijn de melodieën geenszins standaard. Vanuit het grondpatroon, dat de ene keer duidelijker te onderscheiden is dan een andere keer, varieert en improviseert het tweetal. Een logische gedachte daarbij is dat de gitaar het begeleidingsinstrument is, terwijl de draailier voor de melodie lijn zorgt. Die veronderstelling gaat voor een enkel nummer op, maar er zijn voldoende voorbeelden waarbij de rollen omgedraaid zijn, en waarbij van rol gewisseld wordt tijdens een compositie. Fourier maakt in zijn spel gebruik van het hele instrument en niet alleen van de bourdons en melodiesnaren. Hij verstemt snaren, plukt en glijdt erover, wat een oosters effect geeft. Daarmee krijgt de draailier toch een meer aparte rol dan gewoonlijk. Fourier beaamt dat. "Veelal wordt gedacht dat de draailier beperkt is vanwege de bourdon. De bourdon is in principe ondersteunend, maar hoeft geen beperking te zijn. Je kunt toonaarden verlaten of tegen de bourdon inspelen. Daarmee verbreed je de mogelijkheden."

Juist het verkennen van de grenzen van het instrument is een opzet van dit project. De vraag dringt zich dan ook op waarom Fourier geen gebruik heeft gemaakt van de elektrische draailier, een instrument dat bijna onbeperkte mogelijkheden kent, mits in goede handen. "Op *Mogen wij vreemdgaan*, de meest recente uitgave in de cd-serie *Traditionele muziek in Vlaanderen* met herbewerkingen van oude Vlaamse liederen en melodieën uit oude liedboeken, heb ik een traditionele melodie bewerkt voor de elektrische draailier en voorzien van een geheel eigen vorm. Die elektrische draailier heeft tien snaren en je kunt met een heleboel

kunstmatige effecten werken. Maar daar draait het niet om. Mijn voorkeur gaat uit naar het spelen en ontdekken van de mogelijkheden met authentieke instrumenten. Het beeld daarbij is traditie. Er is echter veel meer mogelijk. Je kunt heel interessante dingen doen met zo'n oud instrument. De weg naar gebruik van elektronica houden we open. Je komt daarmee wel in een andere klankwereld en de meningen daarover verschillen. Misschien doen we iets met jazzgitaar en elektronische draailier."

Ophokplicht

Gilbert Isbin is vooral actief als improviserend muzikant, Iep Fourier in de volksmuziek. Eerder bleek dat die grenzen slechts relatief zijn. Toch ben ik benieuwd naar de reacties op hun gezamenlijke cd. "De reacties zijn tot nu toe heel belovend. We hebben er in ieder geval al een aantal concerten aan overgehouden, zoals in Nederland in Amsterdam en Tilburg en in België in Belsele in 't Ey. Volgend jaar zijn we uitgenodigd voor een aantal concerten in Oostenrijk. Voor wat betreft de instemming en zo: ik voel me niet genoodzaakt om aan bepaalde verwachtingen te voldoen of in een specifiek hokje te passen. Zo'n hokje kent onbesproken regels waar je aan moet voldoen. In ieder hokje heb je de puristen. Ook binnen de geïmproviseerde muziek hoor!" reageert Gilbert Isbin. Zijn draailier spelende collega vult aan: "We zijn avontuurlijk ingesteld, wij zijn een soort muzikale beeldstormers. Dat is tenslotte in de westhoek begonnen. Voor ons geldt geen ophokplicht! Voor mij geldt dat het eens wat anders is met een draailier. Tegenwoordig lijkt het erop alsof er alleen maar dansmuziek is."

Avoid a void is een geheel zelfstandig product dat vanaf het begin tot aan de verkoop door de muzikanten zelf geregeld is. Isbin daarover: "We hebben alle kosten zelf geïnvesteerd, maar gelukkig hebben we nu enkele distributiepunten die de verkoop ondersteunen. Veel loopt ook via het internet. We zijn onafhankelijk en we zullen het geïnvesteerde bedrag nooit in zijn geheel terugverdienen. We kunnen dat wellicht ook omdat we financieel niet afhankelijk zijn van de muziek."

"Met die do-it-yourself mentaliteit zijn we eigenlijk gewoon punk," besluit Iep.